

JORDI EGEA i ENRIC SUBINYÀ

Can Serra del Puig

Can Serra del Puig o Cal Rei és una de les masies més properes a la vila, al veïnat del Puig. Pel tipus constructiu pensem que data de la segona meitat del segle XVII, tot i que com és normal ha patit nombroses modificacions, que no han alterat però el seu caràcter senyorial.

Es tracta d'una masia del tipus basilical, amb portal rodó d'onze dovelles amb un escut gravat, probablement de la família Fornells, i tres finestres al pis i una a les golfes,

totes elles rectangulars de granit. En la planta baixa hi ha dues finestres, la de la cuina segurament de finals del segle XIX, i la de l'estudi porta gravat la data 1741, amb una bonica reixa artesana de ferro. La seva estructura és la tradicional, amb una àmplia entrada, cuina a l'esquerra amb un bonica llar de foc i un forn de pa, despatx i rebost i un molt ben conservat celler al darrera, aprofitant el desnivell del terreny per quedar soterrat i gaudir de bona temperatura, on s'ha tornat a fer vi després de vint anys d'i-

nactivitat.

Al pis s'accedeix per una escala feta darrera la cuina, que pensem que data del segle XIX, ja que la primitiva estaria situada segurament al fons de l'entrada. Allí trobem una magnífica sala, diverses cambres, la principal encara conserva l'alcova barroca i un bonic llit d'Olot, i golfes en el segon pis. Totes les obertures de l'entrada i de la sala són de granit, i donen més importància a aquesta masia.

La masia, al segle XII, s'anomenava Soler d'Amunt (Can Llauder

JORDI EGEA

JORDI EGIA

o Can Gustà era el mas Soler de Baix). A partir del segle XIII passa a denominar-se mas Fornells, per la família aleshores propietària. Un moment clau fou el 1586 amb el matrimoni de Jaume Fornells amb Elisabet Collell, pubilla del mas Collell, veí del mas Fornells, i actualment desaparegut. Amb l'ascens social de la nissaga, vingueren unes bones aliances matrimonials durant el segle XVII, amb Eulària Tries (una de les famílies més riques de Vilassar), Margarida Gual (del casal del Cros i germana del Ciutadà Honrat de Barcelona Joan Gual) o Maria Boet i Rossell, de Sant Vicenç de Montalt.

A inicis del segle XVIII, els Fornells van decaure molt, i el 1722 van vendre el mas a Rafael Serra i Cassanyes, fill d'un notari de Barcelona. En el moment de la venda Joan Fornells, l'hereu, era un paraire establert a Banyoles. Els Serra van tornar a donar prosperitat al mas, i van mantenir

aliances matrimonials amb les principals famílies d'Argentona (Ballot, Bramona i Cabanyes). Els seus membres van ocupar destacats llocs en l'èlit local, i Jaume Serra i el seu fill Anton Serra foren batlles de la vila el 1803 i 1835 respectivament. Precisament el 1836 marcaria la fi de l'estatus dels Serra; amb motiu de les guerres carlistes, una facció matà el batlle Anton Serra i el seu fill Joan.¹ Quedava una vídua i dos nens de poc més de tres anys, que de cap manera podien dur la hisenda familiar. Ja a inicis del segle XX la pubilla Joaquina es casà amb el comerciant Joan Collet, conegut popularment com "el rei". El seu fill Josep Collet i Serra, que va morir el 2000, fou el darrer que visqué en la casa i el darrer hereu del mas després de més de vuit segles. La seva muller Montserrat Casanovas i Cabot havia mort el 1999. Actualment és dels seus tres fills.

Entrevistarem a Anton Collet i Casanovas, nat el 1940 i fill petit de Josep Collet i Serra, qui sempre ha treballat de pagès (encara ho fa), i és qui manté encara amb vida la masia.

-Quins record teniu de la infantesa en la vida a la masia?

En aquesta casa, hi vaig néixer, vaig anar a col·legi junt amb els meus tres germans; en Joan, el gran; en Josep, que ja no hi és; i jo, el petit. La vida diària era llevar-se abans de sortir el sol, anar a col·legi, venir a fer els àpats... En aquella època a casa hi havia un mosso, que dormia en l'escó de la cuina, ja que era un home petitet, els tres germans, la tia, la mare i l'àvia.

La desgràcia de la meua infantesa fou la marxa dels tres homes de la casa: el pare i els dos avis, per assumptes de política, i van anar a Montblanc, prop de Beziers. Això fou l'abril del 1939, un mes després de néixer jo, i no van tornar fins al 1947. Entre les tres dones i el mosso van haver de tirar endavant la casa i les terres. La meua infantesa fou una mica agre, ja que quan va tornar el pare jo tenia 8 anys, i no l'havia vist mai, i quan va tornar no el volia de cap manera, i a volta d'anar-lo veient em vaig fer a la idea que era el pare.

-Què es cultivava en les seves terres?

Gairebé tot era secà, llevat dels voltants de la casa que era regadiu, on s'hi sembrava verdura del temps; enciams, cols, mongetes, faves, pèsols,... El secà estava destinat a vinya, per totes les terres del mas, que eren pel vessant de la muntanya, una mica d'olivera, patates, blat de moro, pèsols, faves i cigrons. Tot això se sembrava enmig de la vinya, per treure la greixor de la terra. De cereal en

1. Costa, Francesc, *Els Cacics d'Argentona. Fets històrics del segle XIX*. Argentona: Ed. L'Aixernador, 1989, pp.17.

fèiem un paller, per la despesa de la casa, la palla del bestiar; teníem ovelles, porcs, el cavall per passar l'arada, i també havíem tingut vaques i vedells, que jo no havia aconseguit. També hi havia algun fruiter: presseguers i pomeres. En la casa s'havia fet molt d'oli, tot i que fou abans de néixer jo.

La vinya es va perdre cap al 1964, com a tot el poble, ja que la vinya no donava gaire i la febrada del tèxtil de Mataró es va endur molt jovent. A Can Serra en seguïrem fent fins al 1984 però per consum de la casa, i ara s'ha recuperat novament amb els Amics de la Vinya.

Recordo molt la glaçada del febrer de 1956, tot just fa 40 anys. Va fer malbé força vinya, va matar un eucaliptus, tal volta el més gran de la vila, i va fer molt de mal, espantant molt el pagès, ja que el cep va trigar tres anys a tornar a produir.

La venda del gènere sobrant la fèiem directament al sindicat que, alhora, tenia una parada al mercat del Born de Barcelona. Recordo que havia sentit a dir que just acabada la guerra el sindicat es quedava 5 cèntims per kg. de patata que portava cada pagès per la construcció de la Sala.

-Quina relació hi havia amb les masies del voltant i amb la vila?

La relació era molt fluïda, especialment amb les més properes com Can Barrau i Cal Coix. De petit, 5 o 6 anys, recordo que estava cansat de menjar patates i em vaig escapar a Cal Coix, i em van donar patates de calderó, per l'aviram, m'hi vaig quedar a dormir (la mare ja ho sabia). Marxes del foc per posarte a les brases. A casa no hi havia

JORDI EGEA

Antoni Collet i la seva
dona Marta Glanadell
Foto: Jordi Egea

faltat mai menjar, però de patates em menjàvem moltes. La carn ja la teníem a la casa, i pel peix, la mare m'enviava al poble, ja que el peixater venia un dia a la setmana a la vila i tocava la trompeta.

La única diferència important entre les masies dels veïnats i la nostra és que estàvem més a prop de la vila, però les amistats les teníem igual.

A la vila hi anàvem sovint, pel

col·legi. No era lluny però aleshores, al no haver-hi construccions fins als carrers de Santa Sofia i Dolors Monserdà, es feia llarg.

Aquí dalt era un dels safareigs del poble, i moltes dones del veïnat venien a rentar-hi la roba. Encara recordo que els donàvem la cendra de la llar de foc per fer la roba ben blanca.

-Quin futur tenen les masies d'Argentona? ¿Hem de pensar ja només en residències, no en centres d'explotació?

Penso que el futur és molt fotut. Cada cop hi ha menys masies que són treballades per pagesos i

moltes han deixat de ser explotacions agràries. Probablement, en uns anys, la majoria seran segones residències o bé s'hauran condicionat com a negocis, seguint l'exemple de Can Cabanyes.

JARDINERIA LA FONT

CONSTRUCCIÓ, CONSERVACIÓ
i MANTENIMENTS DE JARDINS

CARLES TERRICABRAS
Tel. 629 03 93 93 / Fax 93 756 08 61
jlafont@telefonica.net

